

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Bidat ve Onun Sınırı Nedir?

Bununla “Kim İyi Bir Çığır Açarsa” Arasında Ne Fark Vardır?

Rıdvan Yusuf'a

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh. Emirim çok zaruri olan soruma cevap vermenizi rica ediyorum. Bidat ve sınırı nedir? Onunla “kim iyi bir çığır açarsa” arasında ne fark vardır? Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yapmadığı bir şey, kendisiyle delil getirilmesi doğru olan şeri bir delil mi sayılmaktadır? Çoğu zaman bazı cemaatlerle tartışıyoruz ve sana Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yapmadığı bir şeyin bidat olduğunu söylüyor. Soru gerçekten önemli. Allah sizi mübarek kılsın. Kolay anlayabilmemiz için cevapta örneklerin olmasını rica ediyorum.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Daha önce 18/09/2009 tarihinde bidat konusu hakkında bir sorunun cevabını yayınlamış, sonra 06/06/2015 tarihinde bidat hakkında Facebook'taki kardeşlerden birinin sorusuna dair bir cevap yayınlamıştık. Bu ikisine müracaat edebilirsiniz. Ancak İnşallah ben, sorunuzu yeteri kadar özetleyeceğim:

1- Bidat, şeriatın eda etme keyfiyetini belirttiği emrine muhalefet etmektir... Bu anlam, şu hadisin delaletidir: وَمَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ “**Kim dinimiz üzerinde olmayan bir iş yaparsa, ret olunur.**” [Buhari-Müslim] Şayet Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Kitap ve sünnette bir emrin eda keyfiyetinin açıklandığı bir fiil yapar, sonra sen de Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in fiiline muhalefet eden bu emri yaparsan bidat işlemiş olursun. Bidat ise dalalettir ve büyük bir günahdır:

- Örneğin Allah Subhanehu şöyle buyurmuştur: وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ “**Namazı kılınız.**” [Bakara-72] Bu bir emir sigasıdır. Ancak insan, istediği şekilde namaz kılmayı terk edemez. Zira Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, iftitah tekbiri, kıyam, kıraat, rüku ve secde gibi eda etme keyfiyetini fiili olarak açıklamıştır... Nitekim Ebu Davud, Ali İbn-u Yahya İbn-u Hallâd'dan, o da amcasından...Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğunu tahrîc etmiştir: إِنَّهُ لَا تَنْمُ صَلَاةٌ لِأَحَدٍ مِنَ النَّاسِ حَتَّى يَتَوَضَّأَ، فَيَصَّحَّ الْوُضُوءَ - يَعْنِي مَوَاضِعَهُ - ثُمَّ يُكَبِّرُ، وَيَحْمَدُ اللَّهَ جَلَّ وَعَزَّ، وَيُثْنِي عَلَيْهِ، وَيَقْرَأُ بِمَا تَبَيَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ، ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ يَرْكَعُ حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ، ثُمَّ يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ حَتَّى يَسْتَوِيَ قَائِمًا، ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ يَسْجُدُ حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ، ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ حَتَّى يَسْتَوِيَ قَاعِدًا، ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ يَسْجُدُ حَتَّى تَطْمَئِنَّ مَفَاصِلُهُ، ثُمَّ يَرْفَعُ رَأْسَهُ فَيُكَبِّرُ... “**Gerçekten abdest almadıkça -hakkıyla yerine getirmediğe-, sonra tekbir alıp Allah'a hamd-ü senada bulunmadıkça, Kur'an'dan kolayına geleni okumadıkça, sonra Allahu Ekber deyip eklemeleri yerine oturacak şekilde rükuya varmadıkça, sonra Semiallahu limen Hamideh deyip dimdik bir şekilde doğrulmadıkça, sonra Allahu Ekber diyerek eklemeleri iyice yerine yerleşecek şekilde (birinci) secdeye varmadıkça, sonra Allahu Ekber diyerek dimdik oturur hale gelinceye kadar başını kaldırmadıkça, sonra da Allahu Ekber diyerek eklemeleri yerine yerleşinceye kadar (ikinci) secdeye kapanmadıkça ve nihayet başını kaldırıp Allahu Ekber demedikçe bir insanın namazı tamamlanmış olmaz...**”

Kim bu keyfiyete (uygulamaya) muhalefet ederse, bidat işlemiş olur. Yani kim iki secde yerine üç secde yaparsa, bidat işlemiş olur, bu da dalalettir...

Örneğin Subhanehu şöyle buyurmuştur: **“O evi haccetmesi, Allah’ın insanlar üzerinde bir hakkıdır.”** [Âl-i İmran-97] Dolayısıyla bu, "talep manasında bir haber olan" haccedilmesine ilişkin bir emir sigasıdır. Aynı şekilde Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Haccın eda keyfiyetini fiili olarak açıklamıştır... Nitekim Buhari, Zühri’den Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle buyurduğunu tahrîç etmiştir: **“أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ كَانَ إِذَا رَمَى الْجَمْرَةَ الَّتِي تَلِي مَسْجِدَ مَنْى يَرْمِيهَا بِسَبْعِ حَصِيَّاتٍ، يُكَبِّرُ كُلَّمَا رَمَى بِحَصَاةٍ، ثُمَّ تَقَدَّمَ أَمَامَهَا، فَوَقَفَ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ، رَافِعًا يَدَيْهِ يَدْعُو، وَكَانَ يُطِيلُ الْوُقُوفَ، ثُمَّ يَأْتِي الْجَمْرَةَ الثَّانِيَةَ، فَيَرْمِيهَا بِسَبْعِ حَصِيَّاتٍ، يُكَبِّرُ كُلَّمَا رَمَى بِحَصَاةٍ، ثُمَّ يَتَّحِدُ ذَاتَ الْبَيْتِ، مِمَّا يَلِي الْوَادِي، فَيَقِفُ مُسْتَقْبِلَ الْقِبْلَةِ رَافِعًا يَدَيْهِ يَدْعُو، ثُمَّ يَأْتِي الْجَمْرَةَ الَّتِي عِنْدَ الْعَقَبَةِ، فَيَرْمِيهَا بِسَبْعِ حَصِيَّاتٍ، يُكَبِّرُ عِنْدَ كُلِّ حَصَاةٍ، ثُمَّ يَنْصَرِفُ وَلَا يَقِفُ عِنْدَهَا”** **“Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Minâ Mescidi’ne yakın olan cemreye taş attığı zaman, ona yedi çakıl taşı atar ve her bir çakılı attıkça da Allahu Ekber diye tekbir getirirdi. Sonra önüne doğru ilerler de kibleye yönelmiş ve iki elini yukarı kaldırmış olarak dua eder ve bu duruşu uzatırdı. Sonra ikinci cemreye gelir, ona da yedi çakıl taşı atar ve her bir çakılı attıkça Allahu Ekber diye tekbir getirirdi. Sonra vadinin sol tarafına doğru iner, orada da kibleye dönmüş ve iki elini kaldırmış olarak vakfe yapar, dua ederdi. Sonra Akabe yanındaki cemreye gelir, ona da her bir taşla beraber tekbir getirerek yedi tane çakıl taşı atar, sonra onun yanında (dua için) durmaksızın oradan ayrılırdı.”** Dolayısıyla kim bu keyfiyete muhalefet ederek yedi yerine sekiz çakıl taşı atarsa, bidat işlemiş olur.

Hakeza Rasul, birçok ibadetin eda ediliş keyfiyetini açıklamıştır. Dolayısıyla kim eda etmede Rasul’ün fiiline muhalefet ederse, bidat işlemiş olur. Bidat ise dalalettir ve büyük bir günahtır.

*Bu, bidatin, Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in açıklamış olduğu fiiline muhalefet etmek olduğu anlamına gelmektedir. Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in yapmamış olduğu ve eda keyfiyetine dair herhangi bir nassın olmadığı bir fiili yapmaya gelince; Bu, teklifi ve vaz’î hitabın olduğu şeri hükümler babındandır. Dolayısıyla Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, iki secde ettiği halde sen üç secde edersen bidat işlemiş olursun. Çünkü Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem, iki secde ettiği halde sen üç secde ederek Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in fiiline muhalefet etmiş oldun. Ama Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in yapmamış olduğu bir fiili yapmaya gelince; örneğin sen otomobile bindiğinde Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem otomobile binmedi diye sen bidat işledin denilmez. Bilakis bu fiil, şeri hükümlere göre incelenir, sonra otomobile binmek mubahtır veya şöyledir şeklinde ifade edilir...

Şâri’nin, eda etme keyfiyeti varit olmayan emrine muhalefet edilmesine gelince; bilakis mutlak veya genel (âmm) olarak varit olmuştur. Dolayısıyla bu, bidat babına girmez, dahası şeri hükümler babına girer. Şayet hitap teklifi olursa “haram veya mekruh” şeklinde ifade edilir, yok eğer hitap vaz’î ise “butlan veya fesat” şeklinde ifade edilir. Bu, eşlik eden karineye göredir:

* Örneğin Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şu kavli gibi: **مَنْ أَسْلَفَ فِي شَيْءٍ فَفِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ إِلَى أَجْلِ مَعْلُومٍ** **“Her kim ölçeği belli, ağırlığı belli ve zamanı belli olan bir şey hakkında selef alışverişinde (para peşin mal veresiye olmak üzere alışverişte) bulunursa.”** [Buhari tahrîç etmiştir.] Burada selemin “selefi” şart cümlesi sigasıyla emretmiştir. Dolayısıyla selemin, belli ölçekte, belli ağırlıkta ve belli zamanda olmasını emretmiş ancak Şâri, eda etmeye dair eda etme (uygulama) keyfiyetini açıklamamıştır. Bu da; akit taraflarının birbirlerine karşı durmaları, birbirlerine Kuran’dan bir şey okumaları, ardından birer adım öne doğru ilerleyerek birbirine sarılmaları ardından da selem konusunda karşılıklı konuşmaları gibidir... Bunun ardından da icap ve kabul tamamlanmaktadır...Mesele bu şekilde değildir. Zira Şâri, eda etme uygulamalarını açıklamamıştır. Bilakis ikisinin anlaşmasına göre genel (âmm) olarak bırakmıştır. Bu nedenle selef her kim Şâri’nin emrine aykırı olarak, yani ölçeği, ağırlığı ve zamanı belli olmaksızın selef (alışverişinde) bulunursa “yani selem akdi yaparsa”, onun bidat işlediği söylenmez. Bilakis onun Şâri’nin emrine muhalefet ettiği söylenir ki bu da muhalefet türüne göre batıl veya fasit olur

* Örneğin Müslim’in Ubade ibn-u Samit’ten, Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle buyurduğunu işittiği dediğini tahrîç etmiştir: **يُنْهَى عَنِ بَيْعِ الدَّهَبِ بِالذَّهَبِ، وَالْفِضَّةِ بِالْفِضَّةِ، وَالنِّيرَ بِالنِّيرِ، وَالنَّمْرَ بِالنَّمْرِ، وَالسَّعِيرَ بِالسَّعِيرِ، وَالْمِلْحَ بِالْمِلْحِ، إِلَّا سَوَاءً بِسَوَاءٍ، عَيْنًا بِعَيْنٍ، فَمَنْ رَادَ، أَوْ أَرَادَ، فَقَدْ أَرَبَى** **“Altının altınla,**

gümüştün gümüştle, buğdayın buğdayla, arpanın arpayla, hurmanın hurmayla ve tuzun tuzla misli misline, birbirine eşit ve peşin olmadıkça satışını yasakladı. Her kim fazla verir veya alırsa şüphesiz riba yapmış olur.” Dolayısıyla bir Müslüman, bu hadise muhalefet eder de altını altınla fazlasına satarsa, ağırlıkları aynı olmazsa, onun bidat işlediği söylenmez. Aksine haram işlediği, yani faiz aldığı söylenir... Çünkü O, açıkladığımız üzere eda etme uygulamalarını beyan etmemiştir. Bilakis ikisinin anlaşmasına göre genel (âmm) olarak bırakmıştır.

* Örneğin Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şu kavli gibi: **“Sen dindar olanı seç elleri kuruyasınca.”** [Buhari] Dolayısıyla dindar olmayan biriyle evlenen kişiye, onun bidat işlediği söylenmez. Bilakis dindar olmayan bir kadınla evliliğe ilişkin şeri hüküm incelenir. Çünkü Şâri, seçme hususundaki pratik uygulamaları açıklamamıştır. Mesela nişanlının kadının önünde durarak ayetelkürsiyi okuması, ardından bir adım ilerleyerek el-muavvezeteyni (Felak ve Nass surelerini) okuması, ardından bir adım daha ilerleyerek Allah’ın ismini zikretmesi, ardından da sağ elini uzatarak nişan teklifinde bulunması gibi... Dahası emir, akit ve sıhhat şartlarına göre bırakılmıştır. Böylece muhalefet etmek, bidat babında değil şeri hüküm babında incelenmiş olur.

* Hadis-i şeriflerde varit olanlar, bu tür şeri hükümlere muhalefet olanları nitelerken, bunun bidat olmadığını teyit etmektedir:

- Müminlerin annesi Aişe Radiyallahu Anhe, Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle buyurduğunu söylemiştir: **“Hangi kadın velisinin izni olmaksızın nikahlanırsa onun nikahı batıldır, onu nikahı batıldır!”** [İbn-u Mace tahrîç etti.] Burada velinin izni olmaksızın evliliği, bidat olarak değil batıl olarak nitelendirmiştir.

- Ebu Said El-Hudri’den, Kurban hadisinde şöyle rivayet edilmiştir: ... **“Her sarhoşluk veren şey de haramdır.”** [Malik tahrîç etti.] Burada, sarhoşluk verenin bidat olduğu değil haram olduğu zikredilmiştir.

- Salebe el-Huşeni, Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle buyurduğunu söylemiştir: **“Vahşi hayvanlardan kesici (köpek dişi) olanların yenilmesi haramdır.”** [Malik tahrîç etti.] Burada, bidat olduğu değil haram olduğu zikredilmiştir.

Abdullah İbn-u Zübeyr, yani el-Gâfigî, Ali İbn-u Ebu Talib Radiyallahu Anhu’nun Allah’ın Nebisi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in şöyle buyurduğunu işittiğini rivayet emiştir: **“Bir ipek alıp onu sağına, birde altın alıp onu da soluna koydu. Sonra şu iki şey ümmetimin erkeklerine haramdır dedi.”** [Ebu Davud tahrîç etti.] Burada muhalefeti, haram olarak nitelendirmiştir.

Hakeza muamelelerin ve akitlerin hepsi olmasa da çoğu, şariatta varit olan sıhhat ve akit şartlarına göre genel (âmm) veya mutlak olup birçok ibadetlerde olduğu gibi eda etmeye dair uygulama keyfiyetini açıklamamıştır. Bu nedenle bu husustaki muhalefetler, genellikle bidat babından değil şeri hükümler babından olur.

3- Sonuç olarak:

* Sünnet ve Kitap’ta geçen bir emrin eda edilmesi hususunda Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in uygulamasına muhalefet etmeye gelince: Bu muhalefet bidat olur ve bu da büyük bir günahdır. **Dolayısıyla emir, Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in fiili olarak eda ettiği şekilde yerine getirilir.**

* Şayet Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem yapmadığı halde sen yaparsan, bunun araştırması teklifi hitap ve vaz’î hitap bakımından şeri hükümler babında olur. Ardından farz mı, mendup mu, mubah mı, mekruh mu, haram mı...yoksa batıl mı ya da fasit mi olduğu hususunda şeri hüküm açıklanır...

* Şâri'nin, eda etme keyfiyetini açıklamadığı mutlak veya genel (amm) olan emrine muhalefet edildiğinde ise bu muhalefet, şeri hükümlerde vaki olur ve hitap “teklif olursa haram, mekruh ve mubah” olur, hitap “vazi olursa butlan ve fesat” olur.

4- “Kim iyi bir çığır açarsa “sünnet işlerse”” şeklindeki sorunuza gelince; Bu, başka bir konudur. Yani her kim şeriatın emretmiş olduğu bir şeyi yerine getirmeye öncülük eder, başkalarını teşvik eder ve onlar da ona uyarlarsa, bu kişi diğerleri gibi ecir alır ve onların ecirlerinden de bir şey eksilmez... Her kim de şeriatın haram kılmış olduğu bir şeyi yerine getirmeye öncülük eder, başkalarını teşvik eder ve onlarda ona uyarlarsa, bu kişi de diğerleri gibi günahkâr olur ve onların günahlarından da bir şey eksilmez. Bunun delili şöyledir:

Müslüm Sahihi'nde, Cerir İbn-u Abdullah'ın şöyle dediğini tahriç etmiştir: Bedevilerden birtakım insanlar Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e geldiler. Üzerlerinde yün elbiseler vardı. (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) hallerinin kötülüğünü, muhtaç kaldıklarını görünce insanları onlara sadaka vermeye teşvik etti. Fakat insanlar ona gelmekte yavaş hareket ettiler. Hatta bu durum yüzünden belli oldu. Sonra ensardan bir adam bir kese gümüş getirdi. Sonra bir başkası geldi. Sonra ashâb birbirinin peşinden geldiler. Nihayet yüzünden sevindiği anlaşılıyordu. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: **“Bir kimse İslam'da güzel bir çığır açar da, kendisinden sonra onunla amel edilirse, o kimseye bu çığır ile amel edenlerin eciri kadar sevap yazılır. Amel edenlerin ecirlerinde de bir şey eksilmez. Ve her kim İslam'da kötü bir çığır açar da kendinden sonra onunla amel olunursa, o kimsenin aleyhine bu çığır ile amel edenlerin günahı kadar günah yazılır. Amel edenlerin günahlarından da bir şey eksilmez.”** Hadiste de açıktır ki onlar, ona gelmekte yavaş hareket ettiler, sonra ensardan bir adam hızla bir kese gümüş getirdi, diğerleri de onu takip ettiler, hatta Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yüzünden sevindiği de anlaşılıdır.

Allah'ın izniyle bunun yeterli olduğumu ümit ediyorum.

Vesselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 08 Zilhicce 1436

M. 22/09/2015

Cevaba, hizbin emirinin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3637/>